

Nela Klajbanová

TIM – kombinovaná forma

Úvod do uměnovědných studií

Populární kultura

Termín populární kultura často splývá s termínem masová kultura – ta bývá definována jako komerční kultura s účelem masové spotřeby. Jednotlivá témata populární kultury oslovují široké spektrum veřejnosti. ¹ Rozlišení mezi masovou a populární kulturou můžeme nalézt v jejím rozsahu - populární kultura je rozsáhlejší než masová kultura, protože přesahuje produkci masmédií a podněcuje vznik subkultur. Její spotřebitelé jsou buď součástí mainstreamu nebo substreamu. Je to současně nejrozšířenější symbolická kultura reflektující každodennost, rozšiřující ideje a ideologie a ovlivňující život člověka.²

Populární kultura a distribuce pohyblivého obrazu

V úvaze vycházím z definice populární kultury v textech Johna Storeyho a Alexandra Plecnera. Pojem populární kultury je víceznačný a problematický, proto jsem pro svou práci zvolila pouze jednu definici – spojenou s termínem masové kultury. Tento pojem budu aplikovat na problematiku distribuce, konkrétně distribuce pohyblivého obrazu v České republice v kontextu běžné komerční kinodistribuce.

V úvaze budu pracovat s pojmem *pohyblivý obraz*, který účelově vymezuji z běžné kinodistribuce (tedy není její součástí) a definuji jako díla hraničních žánrů pocházející převážně z oblasti výtvarného umění, a to žánry na pomezí animace, videoartu a experimentálního filmu. Tato díla, často krátkometrážního charakteru bez narace, jsou převážně prezentována jako instalace v galerii nebo

¹ John STOREY. Cultural Theory and Popular Culture. An Introduction. Harlow 2001.

² PLENCNER, Alexander. Masová kultura a pop-kultura ako systémy kultúry. In GAŽOVÁ, Viera; SLUŠNÁ, Zuzana. Kultúra a rôznorodosť kultúrneho. Bratislava : PEEM, 2005

promítána na festivalech. *Kinodistribuci* spojují s termínem populární kultury – jako narativní snímky, které pracují s účelem masové spotřeby a na základě tohoto komerčního potenciálu jsou promítány v kinosále.

V důsledku tohoto vymezení termínů si pokládám otázku, zda a jakým způsobem distribuce pohyblivého obrazu může být součástí populární kultury. Snímky, které se zařazují do běžné kinodistribuce, očekávají velkou návštěvnost, zájem diváka o dané dílo a finanční zhodnocení díla. Jednoduchou kladnou odpovědí na kladenou otázku by bylo tvrzení, že kdyby se pohyblivý obraz stal součástí kinodistribuce, měla by díla taktéž populární dosah. Problematika pohyblivého obrazu však spočívá už ve svém charakteru, kdy díla často nejsou pro běžnou projekci v kinosále určena - jsou vytvořena např. pro specifický prostor instalace, pro přehrávání ve videosmyčce ad. Můžeme tedy díla prezentovat na výstavách, kde je potenciál masové spotřeby (v závislosti na charakteru instituce a dané výstavy). Pohyblivý obraz však zasahuje pouze určitý okruh publika – v tomto případě publika se zájmem o výtvarné umění a které můžeme dále specifikovat. Jaký dosah vlastně dílo musí mít, aby se stalo populárním? Je nutný dosah na široké spektrum veřejnosti?

Dle mého názoru populární či masový může mít význam v mnohem menším měřítku, než jej definuje Storey: „Jednotlivá témata populární kultury oslovují široké spektrum veřejnosti.“ Mé tvrzení je, že jednotlivá témata populární kultury mohou oslovovat jednotlivé subkultury.

Při tomto tvrzení bude pravděpodobně vhodným východiskem zaměřit distribuci pohyblivého obrazu na specifické publikum, které má o tuto oblast zájem, a vytvořit distribuční model, který usiluje o prezentaci určitého díla především ve své oblasti – dílo má tedy potenciál k tomu být populární - ve své specifické skupině - subkultuře.

O vytvoření takového distribučního modelu v České republice usiluje již několik let Přehlídka animovaného filmu. Posledních osm vyvíjí snahu systematicky mapovat produkci pohyblivých obrazů v České republice skrze svou jedinou soutěžní sekci Jiné vize. Každý rok vybere daný kurátor deset soutěžních děl, které se na festivalu prezentují, a to jak v galerijní situaci, tak v kinosále. Celý rok pak s tímto výběrem pracuje a představuje jej tuzemskému i zahraničnímu publiku. Snaha Přehlídky animovaného filmu představit Jiné vize

širší veřejnosti, se naplňuje prezentací právě skrze spolupráce s festivaly a pořádané události.

Ucelená systematická platforma, která by pro pohyblivý obraz v ČR poskytovala distribuční zázemí, by znamenala širší dosah na cílenou skupinu a lepší podmínky k šíření pohyblivého obrazu. Distribuce pohyblivého obrazu, jak ji definuji, by při takovém systému měla reálný potenciál stát se součástí populární kultury, a to právě při zacílení na své specifické publikum.